

Prvi pogoj napredku dolenskega, štajarskega itd. vinogradarstva je temeljitejša obdelovanje zemlje, osebno globoko prekopavanje pri zasaditvi novih vinogradov. V to dosego treba je boljšega orodja, treba vipavskega vinogradskega orodja vpeljati, in v ta namen jih bodem v prihodnji številki s podobo in popisom pojasnil.

(Dalje prih.)

O pridelovanju hmelja.

Hmelj (*Humulus Lupulus*) je rastlina z ločenim spolom ter vsako leto na novo iz korenine ovijače požene; pomnožuje se le s sadikami ženske rastline. V glavnem razločujemo dve vrsti hmelja, in sicer zgodnjega in poznega. Vsled razne lege, obdelovanja in zemlje nastalo je iz teh dveh še veliko družih sort, med katerimi se kot najboljše imenuje „rudeči, pozni hmelj iz Žateča“.

Hmelj ljubi solnčnat kraj, nekoliko viseč in obrnjen proti poldanski strani; pred mrzlim vetrom naj bo primerno zavarovan. Zemlja za hmelj mora biti globoka, sveža, ilovnato-peščena ali pa glinasto-peščena ter zmešana nekoliko z apnenikom. Nizko ležeča zemljišča v dolinah ali zemljišča v bližini meglenih pokrajin za pridelovanje hmelja so neprimerna.

Prvo delo pri napravi novega hmeljišča je 50 do 70 centim. globoko prekopanje zemljišča, tako, da pride rodovitnejša zgodnja plast zemlje pod mrtvo spodnjo plast. To delo se najbolje izvrši še pred zimo. Naslednje delo je, zaznamovati prostore, kodar se bodo sadike posadile, in sicer tako: Določijo se z vrstico vrste, katere so ena od druge $1\frac{1}{4}$ do 2 m. oddaljene, v teh vrstah se pa prostori za sadike v enaki daljavi eden od drugega določijo. Najboljša širjava med vrstami in ravno tako med sadikami v vrsti je 160 cm. Na tako zaznamovanih prostorih izkopljejo se 65 cm. globoke in 95 cm. široke jame. V te jame pride spomladi, ko se hmelj sadi, dober gnoj ali kompost, na-nj dobra prst in potem sadike. V vsako jamo pridejo po tri sadike; vsade naj se pa tako napošev, da so spodaj 15—18 cm. ena od druge, zgoraj pa da se bližajo ena drugi; potem naj se pokrijejo s zemljo in naj se jim dajo prvo leto 2—2 $\frac{1}{2}$ m. visoki količki ali prekle, na katere se prvo leto ovijači privezujejo.

Novo nasajeni hmelj se prvo poletje po dvakrat okoplje; prvokrat, ko so poganjki 20 cm. dolgi, drugokrat pa 4 do 5 tednov pozneje. Pri drugem okopavanju se hmelj tudi osiplje; tačas se sme med hmelj repo, zelje ali kaj tacega saditi, se ve da ne preveč na škodo mlademu hmelju. V jeseni se mlademu hmelju pognaniki 30 cm. nad zemljo odrežejo, ter se mora posebno v mrzlih krajih z gnojem pokriti. Sicer je tako pokrivanje povsodi dobro, ker hmelj krepi in ga stanovitejšega stori.

Za drugo leto treba je preskrbeti drogov, na katere se ima hmelj ovijati. Drogi so najdražji objekt hmeljarstva; oni morajo biti toliko daljši, kolikor bolj rodovitna je zemlja. Navadna, povprečna dolgost je 7 do 8 $\frac{1}{2}$ metrov.

H visoki ceni teh drogov pride še obrabljanje z vsakoletnim naoščenjem (špičenjem) trhlenenje itd. tako, da je drog v 10 letih odslužil. V novejšem času se je že z vspehom jelo nadomestovati drage droge z dratom, ki je na kolih napeljan.

Ko je mladi hmelj prvo zimo prestal, prične se meseca aprila ali maja družega leta odkopovanje rastlin do korenin, katere se popolnem odkrijejo. Odrežejo se vse mlade poganjke, vse zgornje postranske korenine in suhi prejšnjoletni ostanki ovijač. Pusti se

samo en glavni poganjek, ali k večem pri prav močnih rastlinah dva. Spodnje glavne korenine se tudi vse pusté. Prav dobro je o priliki tega dela vsaki rastlini eno lopato komposta pridjati in potem še le z zemljo pokriti. Vsako tretje leto se hmeljišče popolnem gnoji; računi se na hektar 35 vozov po 10 met. stotov gnoja.

Pri obrezovanju od tretjega leta naprej pustita se ravno tako 1—2 poganjka, katera se v visokosti 1 metra k drogu privežeta; privezuje se zmirom od desne na levo okoli droga. Meseca maja, junija in julija se hmelj dva- do trikrat okoplje in ospe, vse stranske poganjke iz korenin se mu porežejo ter je paziti treba, da se ostalim ovijačam vrhi ne polomijo ali odtrgajo.

(Dalje prihodnjich.)

Kmetijske novice in izkušnje.

Kateri oves je najboljši?

Janez Vidovič, posestnik v Sobotincah na Štajerskem, piše v „Slov. Gosp.“: Tri leta delam poskušnje z različnimi sortami ovsá. Skušnje sedaj kažejo, da je navadni naš oves gledé na rast, rodovitnost, zbirčnost zastran zemlje veliko boljši, nego kanadiški in ligovski. Vendar sibirski oves presega vse: močno rodi, zadovoljen je z vsako zemljo, dozori uže v drugi polovici julija, oral dá 40 do 50 vaganov. Leta 1879. pognojil sem njivo, pečavo ilovico, repi, l. 1880. posejal ječmen in deteljo, ki je dala l. 1881. tri košnje, l. 1882. bila je tam zimska rž, potem ajda in naposled na $\frac{1}{2}$ oralu sibirski oves lastnega pridelka. Pridelal sem mnogo lepe slame in 25 vaganov stare mere zrnja, ki je težko in ječmenu podobno. Zanesljivo seme se dobi v Gradci pri semenorejski štaciji grofa Attemsa in veljá 100 kilogramov (blizo 3 vagane) 20 gold. brez žaklja in vozine.

Da se malta od sten v hlevu ne kruši,

primeša se malti precej veliko saj iz peči ali pa dimnika, s tem se odkruščenje zapreči, in tako stene lične obdrži.

Da se grahovo seme v zemlji pred mrčesi obvaruje,

namoči se ga nekoliko ur pred setvijo v vodi, kateri so primešane saje ali pa še bolje aloja (katera se v apoteki dobi.) Zrna se nasrkajo nekoliko vode, zato raje izkalijo, grenkota sáj ali aloje jih pa varuje pred mrčesi.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 8. Kateri guano je najboljši za senožeti? (Al. L. v Postojni.)

Odgovor. Guano se za gnojenje senožet nikdar ne rabi, deloma zaradi tega ne, ker je predrag, deloma pa zato, ker one gnojilne tvarine, katero ima guano v sebi, nikdar senožeti v toliki meri ne primanjkujejo, da bi jih bilo treba posebno pomnoževati, ali pa jih lahko, kakor na pr. kali, dušec, na drug ceneji način pomnožimo. Za gnojenje senožet je posebno dober kompost, kateri je dobro predelan in pomešan z gnojnico iz stranišč. Dober gnoj za senožeti je dalje gnojnica iz hleva, pepel, mavec, apno itd. Vspeh gnojenja z dobrim kompostom se vzdrži več let, gnojnice, pepela, mavca, apna pa le eno leto.

Vprašanje 9. Kaj je bolje, krompir na gnojeno njivo ali na negnojeno saditi? (P. v Št. V.)

Gospodarske stvari.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 10. V eni skrinji imel sem čez zimo več ovsa shranjenega, bodi-si da je bil v vlažnem stanu spravljen ali je pa kateri drugi vzrok, oves je postal tako zaduhljen, da ga konji ne marajo zobati. Prezračenje ne pomaga nič. Ali je mogoče oves na drugi način izboljšati? (R. R. v B.)

Odgovor. Zaduhljivi oves, kakor vsako drugo tako pokvarjeno žito se tako-le popravi: Žito se pomeša s stolčnim ogljem ali ogljeno moko, katero se pri ogljarjih ali kovačih skoraj zastonj dobi. Z ogljem namešano žito pusti se 14 dni ležati, ter potem na taki žitni čistilnici očisti, ki z vetrom dela. Tudi opere se lahko potem žito, a treba ga je skrbno posušiti.

Vprašanje 11. Uže dalj časa postane mi vsaka smetana, ako je le nekoliko časa hranim, grenka. Kaj mi je storiti? (D. v S. na Dolenjskem.)

Odgovor. Ako smetani po malem 30—40 gramov soli na liter dodaste, ne postane tako hitro zopet grenka. Surovo maslo iz solene smetane ni le boljšega okusa, ampak je tudi trdnjše. Solenje smetane tudi olajša pinenje.

O pridelovanji hmelja.

(Konec.)

Oni del rastline, kateri se za pivovarstvo rabi in zaradi katerega hmelj pridelujemo, je cvetje. Kakovost pridelanega hmelja je odvisna od pravočasne trgatve. Ko prične cvet rumenkasto zeleneti, močno dišati, med cvetnem listjem nahajajoča se moka tolsta postajati, prišel je čas trgatve; obtrgujejo se naprej zrelejše rastline.

Hmeljev cvet se mora po trgatvi varčno sušiti; to se prav dobro zgodi na prostornih in zračnih podstrešjih; za 100 kilogr. treba je $1\frac{1}{4}$ — $1\frac{1}{2}$ štirjaških metr. prostora. Med sušenjem treba ga je pridno obračati, in ko je suh, se ga spravi na kup ter se ga z rjuhami pokrije. Ako se pa hmelj dalj časa hoče spraviti, treba ga je v zaboje, kateri imajo vse špranje s papirjem zalepljene, dobro stlačiti.

Pridelek na hmelju od enega hektara določiti je težko, ker on še le od 4. leta naprej dobro rodi in ker se v 12 letih računi 6 slabih, 4 srednje in 2 dobri letini; povprečno se računi na hektar 10—12 metr. stotov hmeljevega cveta in 60 metr. stotov trstja in listja.

Sledeča pregleda naj čast. bralce podučita v potrebi dela in denarja pri pridelovanji hmelja, ako računimo, da so vrste in rastline med seboj ena od druge 160 centimetrov oddaljene:

I.

Prostora ima vsaka rastlina . . . štirj. metr.	2·56
na en hektar pride rastlin	3·906
pridelek od vmes sajene pese ali zelja met. stot.	70
drogi stanejo okolo gold.	586
obresti v drogih naložene glavnice "	29
en hektar dá hmeljevega cvetja, če	
ena rastlina 0·035 kilogr. dá . . . kilogr.	137
" " 0·047 " " " " "	184
" " 0·070 " " " " "	273
" " 0·140 " " " " "	546
" " 0·280 " " " " "	1092
" " 0·420 " " " " "	1638

II.

Delo	Delavni dnevi					
	za 1 hektar			za 100 rastlin		
	moški	ženske	otroci	moški	ženske	otroci
Odkrivanje, rezanje in okopavanje	21	14	—	0·54	0·35	—
Vtikanje drogov	35	—	—	0·89	—	—
Vožnja in druge malenkosti skozi 9 tednov	30	30	—	0·77	0·77	—
trikratno okopavanje in osipanje	7	35	35	0·18	0·89	0·89
Izpeljanje drogov in odsmukanje trsja	21	30	—	0·54	0·77	—
Trganje cvetja	—	—	52	—	—	1·33
Sušenje hmelja	—	—	10	—	—	0·26
Spravljanje drogov	4	—	—	0·10	—	—
Pokrivanje hmelja s prstjo ali gnojem	20	20	—	0·52	0·52	—
Skupaj	138	129	97	3·54	3·30	0·62

Mlekarstvo.

Spisuje Gustav Pirc.

(Dalje.)

5. Molža na poskušnjo.

Umno mlekarstvo ne dá malo opravila; merjenje mleka je tudi zelo zamudljivo in vendar neobhodno potrebno opravilo. Da bi mleko vsake krave pri vsaki molži merili, bilo bi odveč, zadostuje nam molža na poskušnjo. Ta se pa tako-le izvrši:

Vsaj enkrat v tednu se pri vsaki molži tistega dne od vsake posamezne krave mleko zmeri, ter v za to pripravljeno knjižico vpiše. Ako se število litrov, ki se jih je tisti dan od krave namolžlo, množi s 7, izve se, koliko dá krava na teden mleka in če se tedenske svote celega leta skup sošteje, ima se povprečna množica mleka, ki ga krava v enem letu dá.

Korist molže na poskušnjo obstoji v marsičem; pregled čez vse mlekarstvo je le tedaj mogoč, ako je znana množina mleka, ki je na razpolaganje; razvidi se vpliv boljše ali slabše krme in krmilnih sredstev, ravno tako vremena, bolezni itd.

Vsako predrugačenje v kolikosti mleka ima svoj vzrok; gospodar premišljuje o tem in ko pravi vzrok najde, zamore tudi potrebno ukreniti. Z molžo na poskušnjo zamore se dobrota krav z ozirom na njih rod, starost itd. med seboj primerjati; izve se, katera krava je najboljša molznica, od katere se bode o svojem času tele za pleme odbralo. Izve se pa tudi za slabo molznico, ki dá tako malo mleka, da jo je treba odstraniti.

Slednjič je z molžo na poskušnjo gospodarju dana priložnost, se prepričati o poštenosti pri mlekarstvu sodelujočih oseb.

5. Ravnanje z mlekom v hlevu.

Namolženo mleko naj se izlije vse v eno posodo; skupno zlivanje mleka ima to prednost, da je mleko skozi in skozi ene kakovosti, ter vsled tega tudi ena-